

but also to a large extent affects the establishment of equilibrium in the markets for goods and services, investment, innovation and finance. The practical significance of the results is that the effective functioning of market mechanisms is a complex problem, because changes in one segment of the market will inevitably cause changes in the other segments, which requires a systematic approach to the implementation of an active policy on the labor market, which should include not only the implementation of quantitative but also qualitative changes in the system of regulation of labor relations, employment and labor market. Further research will focus on developing a systematic approach to the implementation of an active policy on the labor market, which would include the implementation of not only quantitative but also qualitative changes in the system of regulation of labor relations, employment and labor market.

Keywords: labor market, interaction, interdependence, balance, employment.

Одержано 20.02.2015 р.

УДК 332.146.2

Панько Марина Володимирівна,
старший викладач кафедри фінансів,
Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

В статті досліджуються кількісні та якісні характеристики структури економіки регіону. Запропоновано методичні рекомендації до аналізу структури економіки регіону. Обґрунтовано доцільність використання індексу ефективності структури економіки регіону який дозволяє узагальнити ефективність економічної, галузевої, соціальної, територіальної, відтворювальної, екологічної та інституційно-правової складової складових структури економіки регіону. Мета статті полягає у формуванні підходів до методики аналізу ефективності структури економіки регіону та визначення комплексного інтегрального показника ефективності структури економіки регіону, в основу якого закладено аналіз кожної складової економіки регіону: економічної, соціальної, відтворювальної, екологічної, галузевої, територіальної та інституційно-правової. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Використано методи теоретичного узагальнення і порівняння при дослідженні змісту поняття «ефективна структура економіки регіону». Методи причинно-наслідкового зв'язку та абстрактно-логічний використовувались у процесі виявлення складових структури економіки регіону. В основу методики аналізу ефективності структури економіки регіону закладено аналіз кожної складової економіки регіону: економічної, соціальної, відтворювальної, екологічної, галузевої, територіальної та інституційно-правової. Аналіз ефективності структури економіки регіону запропоновано проводити в декілька етапів: визначення напрямів дослідження та вибірка необхідних статистичних показників; групування обраних показників по складовим структури економіки для проведенні дослідження; розрахунок обраних показників в реальних (базових) цінах; розрахунок реального показника на одну особу; розрахунок інтегральних показників ефективності по кожній складовій структури економіки регіону (країни); визначення середнього інтегрального показника за роками; розрахунок головних інтегральних показників регіону та їх порівняння; аналіз економічних показників економіки регіону в абсолютних, відносних показниках, в динаміці та в порівнянні; аналіз інтегральних показників по кожній складовій економіки регіону; аналіз загального (головного) інтегрального показника ефективності економіки регіону; загальні висновки. Обґрунтовано, що структуру економіки можна вважати ефективною, якщо проходить комплексний економічний розвиток регіону, тобто не тільки зростає ВВП, а ї покращуються показники, що характеризують всі складові структури економіки регіону.

Ключові слова: економіка регіону; структура економіки регіону; ефективність структури економіки регіону; аналіз ефективності структури економіки регіону.

ВСТУП

Постановка проблеми. Для досягнення ефективності економічної системи, необхідно сформулювати таку її структуру, при якій досягається максимально ефективний рівень виробництва і розподілу благ. Структура економіки регіону

вважається ефективною, якщо відбувається його економічний розвиток, зростає величина обсягу виробництва, покращується продуктивність праці, зростає фондівдача, забезпечується раціональне використання природних ресурсів, не погіршується екологічна ситуація, покращуються такі соціальні показники як: тривалість життя, медичне забезпечення,

реальна заробітна плата, обсяг виробництва на душу населення тощо.

При дослідженні ефективності структури економіки необхідний комплексний підхід, який би враховував не лише ефективність структури економічної системи, а й напрям та якість структурних зрушень, які впливають на систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню закордонного досвіду структуризації економічного розвитку регіонів присвячені праці таких українських й російських науковців, як Н. Агафонов, Є. Алаєв, В. Бутов, С. Валентей, З. Варналій, А. Гранберг, А. Дружинін, В. Лексин, Т. Морозова, Н. Чумаченко, А. Швецов, Р. Шніппер та ін. Науково-методологічні принципи оцінки рівня соціально-економічного розвитку систем регіону поглиблено в наукових працях В. Дармограй, А. Маршалова, Т. Уманець, О. Черевко.

Мета статті (постановка завдання) полягає у формуванні підходів до методики аналізу ефективності структури економіки регіону та визначення комплексного інтегрального показника ефективності структури економіки регіону, в основу якого закладено аналіз кожної складової економіки регіону: економічної, соціальної, відтворювальної, екологічної, галузевої, територіальної та інституційно-правової.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ефективна структура економіки регіону – це структура економіки, яка характеризується оптимальним набором та раціональним співвідношенням між елементами економічної системи, які формують таку господарську систему регіону, що збалансовано функціонує та динамічно розвивається, забезпечена та раціонально використовує необхідні ресурси не погіршуючи стан навколишнього середовища, а також активно взаємодіє з іншими

$$I_{ef.ctr.ek.} = \sqrt{I_{ef.ek.} \times I_{ef.z.} \times I_{ef.c.} \times I_{ef.m.} \times I_{ef.v.} \times I_{ef.e.} \times I_{ef.i-n.}} \quad (1)$$

Якщо, при проведенні дослідження отримано результат в якому $I_{ef.ctr.ek.}$ регіону буде меншим або рівним 1, то це означатиме що структура економіки досліджуваного регіону є неефективною, а коли $I_{ef.ctr.ek.}$ регіону більше за 1 – структура є ефективною (від $1 < \text{низько ефективна} < 1,05$; $1,05 < \text{ефективна} < 1,1$; $1,1 < \text{високоєфективна}$). При порівнянні ефективності структури економіки регіону та національної економіки якщо $I_{ef.ctr.ek.}$ регіону є більшим за $I_{ef.ctr.ek.}$ країни, то це означатиме що структура економіки регіону є більш ефективною, ніж структура економіки країни, якщо менше – регіон є депресивним і ефективність структури його економіки є нижчою, ніж в середньому по регіонах країни.

Розрахунок та аналіз ефективності структури економіки регіону (та економік інших регіонів або національної економіки для порівняння) необхідно проводити в декілька етапів (рис. 1).

На першому етапі повинні бути конкретизовані напрями дослідження та виділені первинні показники, які необхідні для проведення дослідження: макроекономічні; фінансові; ресурсні; галузеві;

регіональними системами для покращення соціально-економічних показників.

В основу методики аналізу ефективності структури економіки регіону закладено аналіз кожної складової економіки регіону: економічної, соціальної, відтворювальної, екологічної, галузевої, територіальної та інституційно-правової.

Для можливості порівняння ефективності структурної побудови економіки регіону необхідно розробити комплексний показник, який дозволяв би враховувати різноманітні не порівняльні між собою характеристики. Оскільки, це буде суб'єктивний (порівняльний) показник, доцільно використовувати його тільки для порівняння з аналогічними показниками економік інших регіонів або національною економікою.

Оскільки запропонований показник має узагальнюючий характер, то необхідно спочатку розрахувати індекси за кожною складовою економіки регіону, а потім об'єднати їх в комплексному інтегральному показнику ($I_{ef.ctr.ek.}$).

Для оцінки структури економіки регіону індекс ефективності повинен включати:

- 1) $I_{ef.ek.}$ – індекс ефективності економічної складової;
- 2) $I_{ef.g.}$ – індекс ефективності галузевої складової;
- 3) $I_{ef.c.}$ – індекс ефективності соціальної складової;
- 4) $I_{ef.t.}$ – індекс ефективності територіальної складової;
- 5) $I_{ef.v.}$ – індекс ефективності відтворювальної складової.
- 6) $I_{ef.ek.}$ – індекс ефективності екологічної складової;
- 7) $I_{ef.in-pr.}$ – індекс ефективності інституційно-правової складової;

показники інвестицій; показники населення, показники охорони здоров'я та соціальної допомоги; показники правопорушень; показники природних ресурсів та охорони навколишнього середовища; показники міжрегіональних зіставлень, показники регіонального людського розвитку.

На другому етапі проводимо групування відібраних статистичних даних за виділеними складовими структури економіки регіону.

На третьому етапі обрані показники розраховуються в реальних (базових) цінах.

Для визначення реальних показників їх номінальні значення корегуються на рівень інфляції:

$$RP_p = \frac{NP_p}{I_{u.p.}}, \quad (2)$$

де RP_p – реальний показник регіону; NP_p – номінальний показник регіону; $I_{u.p.}$ – відповідний індекс цін регіону.

При проведенні дослідження необхідно порівнювати ефективність структури економіки регіону із ефективністю структури економіки країни,

для цього необхідно окремо розрахувати реальні показники структури економіки країни:

$$RP_k = \frac{НП_k}{I_{ц.к.}}, \quad (3)$$

де RP_k – реальний показник країни; $НП_k$ – номінальний показник країни; $I_{ц.к.}$ – відповідний індекс цін країни.

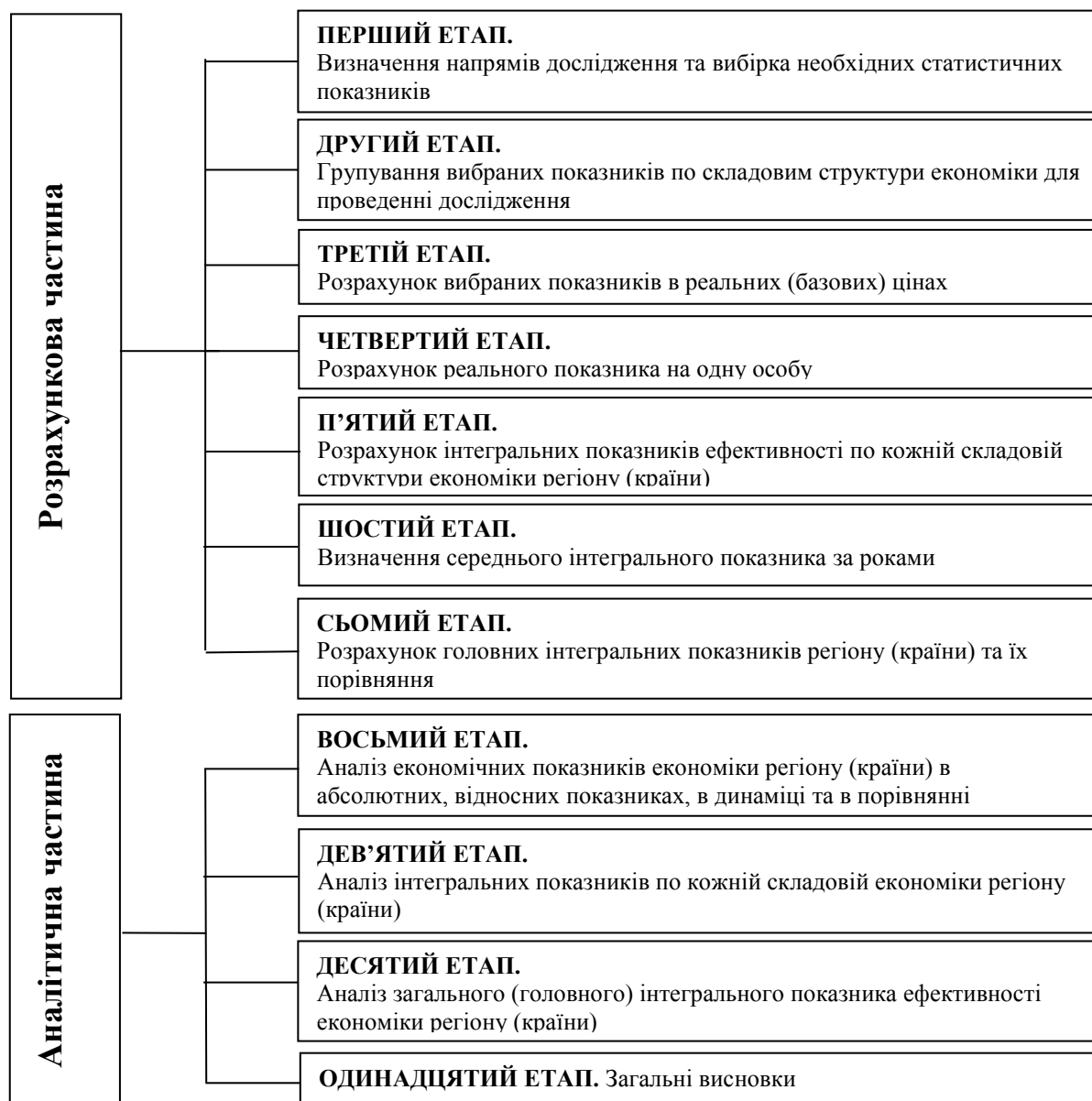


Рис. 1. Методика розрахунку та аналізу інтегрального показника ефективності структури економіки регіону

На четвертому етапі визначається реальний показник на одну особу. Для цього розраховані показники на третьому етапі ділимо на відповідну кількість населення за роками.

$$RP_{p.ос.} = \frac{RP_p.}{ЧН_p.}, \quad (4)$$

де $RP_{p.ос.}$ – реальний показник регіону на одну особу; $RP_p.$ – реальний показник регіону; $ЧН_p.$ – чисельність населення регіону.

При порівнянні структури економіки регіону із структурою економіки країни розраховується даний показник і для економіки країни:

$$RP_{к.ос.} = \frac{RP_{к.}}{ЧН_{к.}}, \quad (5)$$

де $RP_{к.ос.}$ – реальний показник країни на одну особу; $RP_{к.}$ – реальний показник країни; $ЧН_{к.}$ – чисельність населення країни.

На п'ятому етапі проводиться розрахунок системи показників структури економіки регіону (країни) за кожною із складових (в динаміці та в порівнянні).

Динаміку зміни показників необхідно визначати, враховуючи те, що статистичний матеріал містить як показники, зростання яких означає покращення стану системи (збільшення ефективності структури), так і

показники зростання яких призводить до погіршення стану системи (зниження ефективності структури), тому необхідно застосовувати різні формули для оцінки таких показників. У науковій літературі пропонується поділяти їх на дві групи: показники-стимулятори і показники-дестимулятори.

У дослідженні при визначенні величини росту показників є доцільним застосувати наступні формули:

1) для показників-стимуляторів

$$TP_{t,p} = \frac{PP_{(t)p}}{PP_{(t-1)p}} \times 100\% \quad (6)$$

2) для показників-дестимуляторів

$$TP_{t,p} = \frac{PP_{(t-1)p}}{PP_{(t)p}} \times 100\% \quad (7)$$

де $TP_{t,p}$ – темп росту показника регіону за період t ; $PP_{(t)p}$ – реальний показник регіону у періоді t ; $PP_{(t-1)p}$ – реальний показник регіону у періоді $t-1$.

При визначенні темпу приросту застосовуємо наступні формули:

1) для показників-стимуляторів

$$ТП_{t,p} = \left(\frac{PP_{(t)p}}{PP_{(t-1)p}} - 1 \right) \times 100\% \quad (8)$$

2) для показників-дестимуляторів

$$ТП_{t,p} = \left(\frac{PP_{(t-1)p}}{PP_{(t)p}} - 1 \right) \times 100\% \quad (9)$$

де $ТП_{t,p}$ – темп приросту показника регіону за період t ; $PP_{(t)p}$ – реальний показник регіону у періоді t ; $PP_{(t-1)p}$ – реальний показник регіону у періоді $t-1$.

Середнє значення росту (приросту) показника розраховується як сума всіх значень росту (приросту) розділена на кількість аналізованих періодів.

$$CP = \frac{\sum_{t=1}^n TP_{t,p}}{n} \quad (10)$$

де CP – середнє значення росту показника; $TP_{t,p}$ – темп росту показника регіону за період t ; n – кількість періодів (років).

$$СП = \frac{\sum_{t=1}^n ТП_{t,p}}{n} - 100\% \quad (11)$$

де $СП$ – середнє значення приросту показника; $ТП_{t,p}$ – темп приросту показника регіону за період t ; n – кількість періодів (років).

Порівняльне співвідношення між однотипними показниками регіону та країни здійснюється за формулою:

$$ПС = \frac{PP_{t,p}}{PP_{t,кр.}} \times 100\% \quad (12)$$

де $ПС$ – порівняльне співвідношення між однотипними реальними показниками регіону та країни за період t (коли $ПС \geq 100\%$ то, показник регіону є більшим або рівним за показник країни; коли $ПС < 100\%$, то показник регіону є меншим за показник країни); $PP_{t,p}$ – реальний показник регіону у періоді t ; $PP_{t,кр.}$ – реальний показник країни у періоді t .

На шостому етапі здійснюється розрахунок інтегрального показника ефективності кожної складової структури економіки регіону (країни) за роками. Якщо інтегральний показник є більшим за одиницю ($I_{ef} > 1$) – структуру можна вважати ефективною, а якщо інтегральний показник менше за одиницю ($I_{ef} \leq 1$) – структура є неефективною, а регіон можна віднести до депресивних (рис. 2).

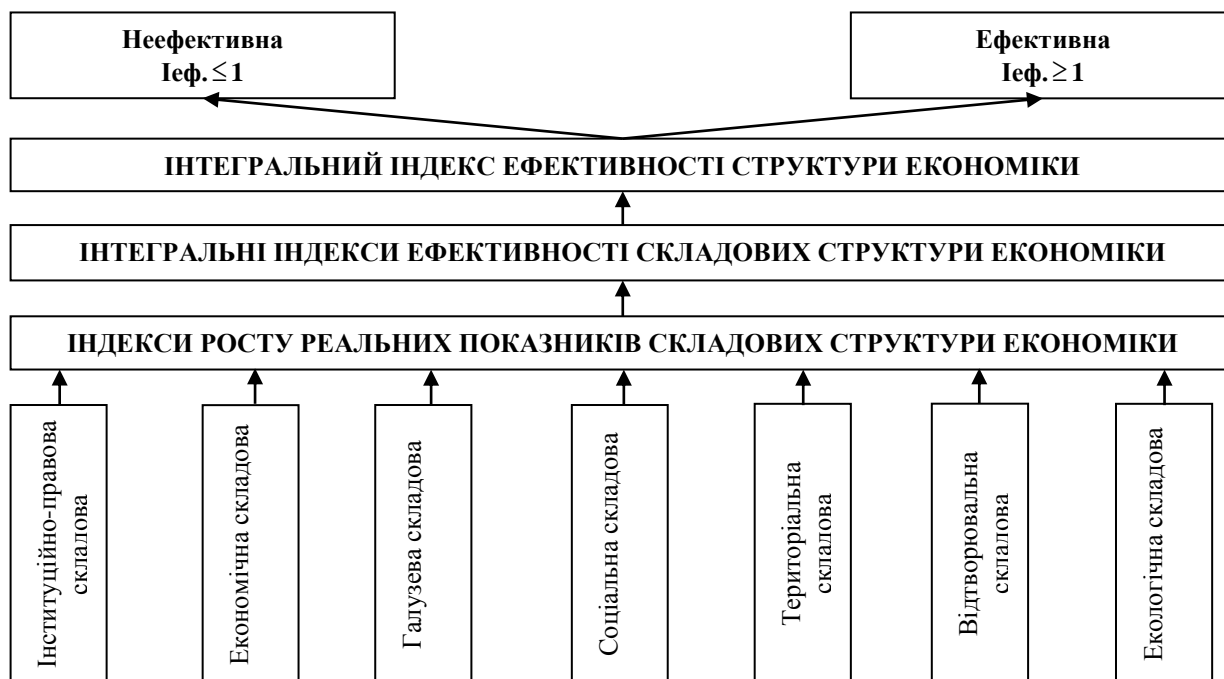


Рис. 2. Визначення ефективності структури економіки

Крім того, доцільним є проведення порівняння ефективності структури економіки регіону та ефективності структури економіки країни. Якщо за результатами дослідження визначено, що $I_{\text{еф.}} \text{ регіону}$ є більшим за одиницю і більшим за $I_{\text{еф.}} \text{ країни}$, то можна зробити висновок, що структура економіки регіону є більш ефективною ніж в середньому по країні. У тому випадку, якщо $I_{\text{еф.}} \text{ регіону}$ є меншим за $I_{\text{еф.}} \text{ країни}$ – структура економіки регіону є менш ефективна ніж структура економіки країни.

Даний показник пропонується розраховувати за наступною формулою:

$$I_{t,\text{еф.скл.}} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n CP} \quad (13)$$

де $I_{t,\text{еф.скл.}}$ – інтегральний індекс ефективності окремої складової структури економіки регіону (країни) за період t ; CP – середньорічне значення росту кожного показника даної складової; n – кількість досліджуваних показників.

Після розрахунку інтегральних індексів ефективності складових економіки регіону (країни) по рокам, необхідно розрахувати загальний (середній) інтегральний індекс по кожній складовій. Для розрахунку даного показника можна застосувати наступну формулу:

$$CI_{\text{еф.скл.}} = \frac{\sum_{t=1}^n I_{t,\text{еф.скл.}}}{n} \quad (14)$$

де $CI_{\text{еф.скл.}}$ – середній інтегральний індекс ефективності складової; $I_{t,\text{еф.скл.}}$ – інтегральний індекс ефективності окремої складової структури економіки регіону (країни) за період t .

На сьомому етапі проводиться розрахунок головних інтегральних показників ефективності структури економіки регіону та економіки країни. Існують різні підходи до розрахунку інтегральних показників. Оскільки в процесі дослідження важко достовірно провести оцінку ваг для кожного показника, який характеризує ту або іншу складову, а також важко оцінити ваги складових, можливим є використання наступної формули:

$$GI_{\text{еф.ек.}} = \left(\prod_{t=1}^n CI_{\text{еф.скл.}}^{W_i} \right) \sum_{i=1}^n \frac{1}{W_i} \quad (15)$$

де $GI_{\text{еф.ек.}}$ – головний інтегральний індекс ефективності структури економіки регіону (країни); $CI_{\text{еф.скл.}}$ – середній інтегральний індекс ефективності складової регіону (країни); W_i – вага i -го індексу ефективності складової структури економіки регіону (країни).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Эффективность по Парето. Википедия: свободная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Доступный з: http://ru.wikipedia.org/wiki/Эффективность_по_Парето.
2. Давыденц Д. Е. Критерии, показатели и оценка социально-экономической эффективности / Д. Е. Давыденц // Вопросы статистики. – 2002. – №8. – С. 73–78.
3. Мельник Л. К. Структура регіональної економіки: сутність та напрями трансформації // Продуктивні сили і регіональна економіка: Зб. наук. пр.: У 2 ч. / Редкол.: С. І. Дорогунцов, М. І. Фашевський, Л. Г. Чернюк та ін., НАНУ, РВПС України. – К.: 2001. – Ч. 2. – С. 4-10.

На восьмому етапі здійснюється аналіз показників кожної складової структури економіки регіону (країни) (в абсолютних, відносних, порівняльних значеннях та в динаміці показників), також аналізуються розбіжності в реальних показниках економіки регіону та економіки країни. При цьому необхідно виявляти та обґрунтовувати їхні зміни та відхилення, а також відобразити тенденції змін.

На дев'ятому етапі доцільним є проведення аналізу інтегральних показників по кожній складовій структури економіки регіону та їх порівняння з відповідними інтегральними показниками країни. При цьому необхідно вказати, які конкретні реальні показники значно вплинули на величину інтегрального показника і з яких можливих причин.

На десятому етапі здійснюється аналіз загального (головного) інтегрального показника ефективності структури економіки регіону та порівняння його з відповідним показником по країні загалом. При цьому необхідно проаналізувати зміну інтегральних показників по кожній зі складових, підкресливши основні тенденції та показавши основні напрями структурних змін при формуванні реальної структури економіки регіону. Доцільним є також порівняння структурних змін з основними цілями та напрямими стратегічного розвитку регіону.

На одинадцятому етапі формулюються загальні висновки за результатами дослідження на всіх етапах, виявляючи основні закономірності формування та змін у структурі економіки регіону, ефективності кожної складової та ефективності структури економіки регіону загалом.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ефективність структури економіки регіону залежить від напрямку та величини структурних зрушень, які в ній відбуваються. Структуру економіки можна вважати ефективною, якщо проходить комплексний економічний розвиток регіону, тобто зростає ВВП, покращуються показники, що характеризують складові структури економіки регіону. Запропоновано 4 ступені ефективності структури економіки: неефективна ($I_{\text{еф.стр.ек.}} < 1$); низько ефективна ($1 \leq I_{\text{еф.стр.ек.}} < 1,05$); ефективна ($1,05 \leq I_{\text{еф.стр.ек.}} < 1,0$); високо ефективна ($1,0 \leq I_{\text{еф.стр.ек.}}$).

Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення потенційних чинників, які спроможні підвищити ефективність кожної зі складових економіки регіону.

4. Красильников О. Ю. Структурные сдвиги в экономике: теория и методология / О. Ю. Красильников. – Саратов: Научная книга, 1999. – 65 с.
5. Єрохін С. А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект). – К.: Світ знань, 2002. – 528 с.
6. Кваснюк Б. Структурна перебудова економіки та її ресурси // Економіка України. – 2003. – №11. – С. 18-27.
7. Некрасов Н. Н. Региональная экономика: теория, проблемы, методы / Н. Н. Некрасов. – М.: Экономика, 1978. – 344 с.
8. Добрынин А. И. Региональные пропорции воспроизводства / А. И. Добрынин. – Л., 2005. – 467 с.
9. Розанова Т. Г. Региональная экономическая система: методология и методика исследования: монография / Т. Г. Розанова. – М.: Аверс, 2000. – 283 с.

Панько Марина Владимировна

МЕТОДИКА РАСЧЕТА И АНАЛИЗА ЭФФЕКТИВНОСТИ СТРУКТУРЫ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНА

В статье исследуются количественные и качественные характеристики структуры экономики региона. Предложены методические рекомендации к анализу структуры экономики региона. Обоснована целесообразность использования индекса эффективности структуры экономики региона позволяющий обобщить эффективность экономической, отраслевой, социальной, территориальной, воспроизводственной, экологической и институционально-правовой составляющей составляющих структуры экономики региона. Цель статьи заключается в формировании подходов к методике анализа эффективности структуры экономики региона и определение комплексного интегрального показателя эффективности структуры экономики региона, в основу которого заложен анализ каждой составляющей экономики региона: экономической, социальной, воспроизведенной, экологической, отраслевой, территориальной и институционально-правовой. Методологической основой исследования являются общенаучные и специальные методы познания. Используются методы теоретического обобщения и сравнения при исследовании содержания понятия «эффективная структура экономики региона». Методы причинно-следственной связи и абстрактно-логический использовались в процессе выявления составляющих структуры экономики региона. В основу методики анализа эффективности структуры экономики региона заложено анализ каждой составляющей экономики региона: экономической, социальной, воспроизведенной, экологической, отраслевой, территориальной и институционально-правовой. Анализ эффективности структуры экономики региона предложено проводить в несколько этапов: определение направлений исследования и выборка необходимых статистических показателей; группировка избранных показателей по составляющим структуры экономики для проведения исследования; расчет избранных показателей в реальных (базовых) ценах; расчет реального показателя на одного человека; расчет интегральных показателей эффективности по каждой составляющей структуры экономики региона (страны); определения среднего интегрального показателя по годам; расчет главных интегральных показателей региона и их сравнение; анализ экономических показателей экономики региона в абсолютных, относительных показателях, в динамике и по сравнению; анализ интегральных показателей по каждой составляющей экономики региона; анализ общего (главного) интегрального показателя эффективности экономики региона; общие выводы. Обоснованно, что структуру экономики можно считать эффективной, если проходит комплексное экономическое развитие региона, то есть не только растет ВВП, но и улучшаются показатели, характеризующие все составляющие структуры экономики региона.

Ключевые слова: экономика региона; структура экономики региона; эффективность структуры экономики региона; анализ эффективности структуры экономики региона.

Pan'ko M.

THE METHOD OF CALCULATION AND ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF THE ECONOMIC STRUCTURE OF THE REGION

The quantitative and qualitative characteristics of the economic structure of the region have been investigated in the article. Guidelines for analyzing the structure of the regional economy have been proposed. The expediency of using index structure efficiency of the regional economy that allows us to generalize the effectiveness of economic, industry, social, territorial, reproductive, environmental, institutional and legal component elements of the regional economy has been justified. The aim of the article is to form approaches to analyzing methodology of the effectiveness of the economic structure of the region and the definition of complex integrated performance indicator of the economic structure of the region, which laid the basis for analysis of each component of the regional economy: economic, social, reproductive, environmental, industry, territorial, institutional and legal. The methodological basis of the study is general scientific and special methods of cognition. Method of theoretical generalization and comparison in the study of what constitutes "effective economic structure of the region" has been used. Methods of causation and abstract logic have been used in identifying the components of the economic structure of the region. Analysis of each component of the regional economy: economic, social, reproductive, environmental, industry, territorial, institutional and legal has been laid in the basis of efficiency analysis methodology of the economic structure of the region. It has been suggested to carry out analysis of the effectiveness of the economic structure of the region in several stages: defining areas of research and selection of appropriate statistical indicators; grouping of selected indicators in composite structure of the economy for the survey;

calculation of selected parameters in real (basic) prices; calculation of real per capita indicator; calculation of integrated performance indicators for each component of the economic structure of the region (country); determining the mean integral index by year; calculation of integrated key indicators of region and their comparison; analysis of economic indicators for the region's economy in absolute, relative performance, dynamics and comparison; integrated performance analysis for each component of the regional economy; analysis of the general (main) integral index of economic efficiency of the region; general conclusions. It has been proved that the structure of the economy can be considered effective if there is integrated economic development of the region, that is not only growing GDP, but also improved performance of all aspects of the economy structure of the region.

Keywords: economy of the region; economic structure of the region; the effectiveness of the economic structure of the region; effectiveness analysis of the economic structure of the region.

Одержано 22.01.2015 р.

UDC 338.48

Papp Vasyl' Vasyl'ovych

*Doctor of Economics, Assoc.prof, Acting pro-rector for research and academic affairs,
Mukachevo State University*

WAYS OF THE TOURISM POTENTIAL ACTIVATION IN THE REGION (TRANSCARPATHIAN REGION)

The aim of the article is to justify priority of tourism development in regions of Ukraine, including the Transcarpathian region as an important source of social and economic growth and factor of the international image increase of the country. To achieve the objectives, the following general scientific methods have been used: analysis and synthesis; structural and logical; statistics and economic-mathematical. The systemic obstacles to the use of tourism potential of Ukraine's regions, including the Transcarpathian region have been outlined. Factors, mechanisms and ways to increase efficiency of the tourism potential of the regions of Ukraine have been justified. The measures aimed at improving the strategic programming, improving the financial security of tourism and recreational areas have been suggested, economic incentives for the development of tourism and recreation and creating an attractive investment environment for infrastructure and investment projects in tourism and recreation of regions in Ukraine have been outlined. Scientific novelty of the results is to systematize the factors that influence the development of tourism in the region, including: incentives, which are divided into external (demographic, social, economic, government regulation, technological, intensive development of the European integration processes) and internal, which are subdivided into extensive (increase in number of employees, increase of material resources, construction of new facilities) and intensive (staff training, development of professional qualification structure, technical improvement of material resources) and constraints (political and financial instability, unemployment, negative environmental situation, criminal situation, negative trends in the market of tourist services). The practical significance of the results is the theoretical and practical bases of formation mechanisms and development strategy of tourism in the region. It has been determined that the main tasks which will ensure sustainable development are: ensuring the balance of economic, environmental and social factors of development; balance of the tourists and the local population interests; equitable distribution of income from tourism between all members of the local community, including all segments of the population. Further research of rural green tourism in Transcarpathian region and its impact on the region's economy is promising.

Keywords: tourism, recreation, potential, region, strategy, social and economic development, infrastructure.

INTRODUCTION

Activation of tourism has caused lively interest in the measurement of the impact of tourism on economic development of countries and regions. The rapid growth in revenues from tourism attracts investors in the sphere of production of regional tourism product. Currently, tourism is one of the high-yielding sectors of the world economy, the fastest growing and stands among the most important factors of social and cultural development, maintaining the level and quality of life. The range of tourism functions can be used as an effective tool to stimulate social and

economic growth at the macro and meso levels of management.

Functions of tourism occur first of all in areas of specific regions and the possibility of its development are determined by the regions. Therefore, consideration of tourism as an instrument for social and economic development is especially important from the standpoint of a regional approach.

Analysis of recent research and publications. The contribution of tourism to the social and economic development, its importance to the global economy,